

**รูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน
ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน ชุมชนราชธานีโอศก
Young People's Development of Skills as Producers of
Ratchathani Asoke Community Television Programs and this
Process' Harmony with Adolescent Development**

ถึงดิน มุ่งมาจน

สาขาพัฒนบูรณาการศาสตร์ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Email: moongmajon@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อหารูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน ผู้เข้าร่วมในการวิจัย คือ กลุ่มเยาวชนผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนราชธานีโอศก จำนวน 12 คน ผู้ดูแลเยาวชนจำนวน 2 คนและกลุ่มผู้ผลิตสารคดีอิสระมืออาชีพ 4 คน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งการพัฒนาทักษะภาคสนาม การอบรมจากวิทยากรที่มีประสบการณ์ การพูดคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเยาวชน การเรียนรู้จากนักข่าวอาชีพ การเรียนรู้จากสื่ออื่นและการประชุมวางแผนการพัฒนาร่วมกันระหว่างเยาวชนกับผู้ใหญ่ วงจรของการพัฒนาทักษะภาคปฏิบัติคือ 1) การประชุมแบ่งหน้าที่การทำงาน 2) การลงมือปฏิบัติ 3) การเผชิญปัญหา 4) การหาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม 5) การตัดสินใจแก้ปัญหา 6) การสรุปองค์ความรู้จากการปฏิบัติทักษะที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชน 6 ทักษะคือ 1) ทักษะการเข้าใจตนเอง 2) ทักษะการมีจิตใจอ่อนโยนและเปิดกว้าง 3) ทักษะการเห็นและศิลปะในการมอง 4) ทักษะการฟัง 5) ทักษะการพูด การใช้เสียงและการบรรยาย 6) ทักษะการเข้าใจสัมพันธ์ภาพของตนเองกับสิ่งแวดล้อม ภาพที่ตนถ่าย บุคคลที่ตนสัมภาษณ์และผู้รับชมข่าวสาร ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาคือ การเปิดใจรับของเยาวชนและการเข้าใจความแปรปรวนในอารมณ์ซึ่งเป็นธรรมชาติเยาวชน

คำสำคัญ: การพัฒนาเยาวชน การผลิตโทรทัศน์ชุมชน ราชธานีโอศก รูปแบบการพัฒนาทักษะ

Abstract

The purpose of this research was to investigate a model of young people's skills development in the production of Ratchathani Asoke community TV programs harmonious with the stages of adolescent development. The study involved 12 young people, the Ratchathani Asoke community's TV programs production team, 2 supervisors, and 4 independent professional TV documentary producers.

The results showed that the development of a model harmonious with the stages of young people's development relied on learning management which provided multiple skill experiences, incorporating fieldwork, training from experts, group discussions, learning from professional journalists and other media personnel, and planning and coordination between adults and young workers. The cycle of skills development in practice consisted of: 1) Job delegation, 2) Practices, 3) Problem-facing, 4) Knowledge and skills enhancement, 5) Problem-solving, and 6) The body of knowledge obtained from practices. The essential skills for youth development were found to be: 1) Self-recognition, 2) Gentleness and open-mindedness, 3) Vision and Art of visualizing, 4) Listening, 5) Art of narration and storytelling, and 6) Understanding of the relationship between oneself and the surrounding context, such as photos taken, interviewees, and audiences. The important factors relevant to the effectiveness of the development were the acceptance from young people and the perception of changes in mood as common behavior in adolescents.

Keywords: Youth development, community television PRODUCTION, Ratchathani Asoke, Skills Development Model

1. บทนำ

โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลในการรับรู้และสามารถเข้าถึงได้ง่าย เกิดจากการผสมผสานลักษณะเฉพาะของวิทยุ ภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์เป็นหนึ่งเดียวกัน ผู้ชมสามารถสัมผัสได้ทั้งภาพและเสียง จึงเป็นสื่อที่ประชาชนทั่วไปนิยม เชื่อถือและมีอิทธิพลมาก ดังผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551) พบว่า คนไทยนิยมชมโทรทัศน์มากที่สุดถึงร้อยละ 94.6 หากชุมชนสามารถเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ ก่อให้เกิดการสื่อสารชุมชนในชุมชน เป็นเวทีการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาภายในชุมชนเองอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน หากชุมชนสามารถพัฒนาเยาวชนให้

สามารถผลิตรายการโทรทัศน์ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชนโดยคนรุ่นใหม่ ที่ใช้สื่อชุมชนเป็นเครื่องมือแสดงอัตลักษณ์ชุมชนถ่ายทอดภูมิปัญญาจากท้องถิ่น ขับเคลื่อนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และสื่อสารเรื่องราวของชุมชนสู่สังคมภายนอก (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2548 ; ปารีชาติ สถาปิตานนท์และคณะ, 2549 ; ลัดดาวัลย์ อินทจักร, 2550)

ชุมชนราชธานีอโศก จังหวัดอุบลราชธานี ได้ก่อตั้งสถานีโทรทัศน์ของชุมชนเพื่อเผยแพร่วิถีชีวิตและองค์ความรู้ในชุมชนสู่สังคม จึงเปิดโอกาสให้เยาวชนในชุมชนที่สนใจสมัครเข้าร่วมผลิตรายการโทรทัศน์ให้กับสถานีโทรทัศน์ชุมชนราชธานีอโศก ในช่วงแรกเยาวชนที่ร่วมผลิตรายการโทรทัศน์ฝึกฝนตนเองเพื่อผลิตรายการโทรทัศน์แบบไม่มีทิศทาง จึงใช้เวลานานใหญ่แก้ไขข้อบกพร่องทั้งด้านเนื้อหาและทางด้านเทคนิคการผลิตมากเกินไป ไม่สามารถผลิตรายการได้ทันตามตารางการออกอากาศที่กำหนด ต่อมาเยาวชนแสดงความต้องการการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อผลิตรายการให้ออกอากาศทันเวลาและลดข้อบกพร่องให้น้อยลง ผู้ใหญ่ที่ดูแลกลุ่มเยาวชนจึงได้กำหนดทักษะ วิธีการพัฒนา ในรูปแบบของโครงการพัฒนาทักษะของเยาวชนในการผลิตรายการโทรทัศน์มาอย่างต่อเนื่องรวมถึงกำหนดวิธีคิด แต่หลังจากทำโครงการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ของเยาวชนมาระยะหนึ่ง ได้เกิดแรงต้านจากเยาวชน เนื่องจากแนวความคิด ในการพัฒนาทักษะและการผลิตรายการโทรทัศน์ระหว่างผู้ใหญ่ผู้ดูแลและเยาวชนไม่สอดคล้องกันทำให้ยังไม่สามารถลดข้อบกพร่องทั้งด้านเนื้อหาและทางด้านเทคนิคการผลิตได้เท่าที่ควร

เมื่อได้ทบทวนวรรณกรรมพบว่าเยาวชนมีธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของช่วงวัย คือ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง รักอิสระ ต้องการค้นหา เลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง ชอบเรียนรู้ ทดลองและอยากมีประสบการณ์โดยตรงโดยเฉพาะสิ่งแปลกใหม่ ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่คิดว่าตนเองถูกเสมอและต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับ (เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2549 ; มาลีณี จุฑาโพนมา, 2549 ; ศรีเรือน แก้วกิงวาล, 2549) หากชุมชนมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะนี้ จะทำให้ชุมชนมีเครื่องมือในการพัฒนาเยาวชนได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการค้นหารูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตรายการโทรทัศน์ของเยาวชนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แก้ไขปัญหาด้านคุณภาพของรายการโทรทัศน์ที่เยาวชนเป็นผู้ผลิตและลดข้อขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่ที่ดูแลกับกลุ่มเยาวชน ซึ่งตรงกับความต้องการของเยาวชนที่ร่วมผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนราชธานีอโศก

2. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ศึกษาโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบของการศึกษาเฉพาะกรณี เพื่อค้นหารูปแบบ (Exploratory Case Study) (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2552) การพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน ตั้งแต่ 13 กันยายน 2553 ถึง 13 มกราคม 2555 เพื่อแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์จากเยาวชนกลุ่มเป้าหมายโดยมีวัตถุประสงค์ ครอบคลุมและคำถามการวิจัยเป็นเข็มทิศนำแนวทาง และมีเครื่องมือหลายชนิด โดยมีผู้ร่วมวิจัย 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเยาวชนชุมชนราชธานีอโศก จังหวัดอุบลราชธานี ที่ร่วมผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนราชธานีอโศกและต้องการเข้าร่วมการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ จำนวน 12 คน

2) กลุ่มผู้ดูแลเยาวชนที่เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ดูแลกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมวิจัยและดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนราชธานีอโศกตลอดโครงการ

3) กลุ่มผู้ผลิตสารคดีอิสระมืออาชีพ จำนวน 4 คน มีส่วนร่วมในการวิจัยใน 2 ส่วนคือ

3.1) หัวหน้ากลุ่มและฝ่ายข้อมูล เข้าร่วมถ่ายทอดประสบการณ์การผลิตสารคดีในโครงการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนทั้งภาคความรู้และปฏิบัติการภาคสนาม วันที่ 30 กันยายน – 6 ตุลาคม 2553

3.2) ร่วมกันประเมินผลงานสารคดีของกลุ่มเยาวชนหลังจากที่พัฒนาทักษะมาแล้วประมาณ 1 ปี ในเดือนธันวาคม 2554

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิด Appreciation Influence Control (AIC) เพื่อร่วมกันสำรวจ ทำความเข้าใจปัญหาของกลุ่มเยาวชนผู้เข้าร่วมงานวิจัยตั้งเป้าหมายที่เยาวชนพึงประสงค์ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลร่วมกัน

2) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

2.1) สังเกตการณ์ทั่วไป ผู้วิจัยบันทึกและสังเกตเหตุการณ์ทั่วไปในชีวิตประจำวันในการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนที่ร่วมพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนและบันทึกการเข้าร่วมประชุมสรุปงานประจำสัปดาห์

2.2) สังเกตการณ์ตามกลุ่มกิจกรรม ผู้วิจัยบันทึกและสังเกตกิจกรรมของกลุ่มโดยใช้วิดีโอและบันทึกภาพเหตุการณ์ ระหว่างการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน

3) บันทึกประสบการณ์โดยเยาวชน เยาวชนสรุปประสบการณ์การพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนของตนหลังจากที่ได้ผ่านกิจกรรมในแต่ละช่วง

4) บันทึกประจำวัน เยาวชนแต่ละคนสรุปการทำงานประจำวันในภาคสนาม นอกชุมชนโดยบันทึกความรู้สึก สิ่งที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากการทำงานภาคสนาม

5) การประชุมสรุปผลการพัฒนาทักษะโดยเยาวชน สรุปผลของกิจกรรมที่มีต่อการพัฒนาทักษะจากกิจกรรมทั้งหมดของโครงการ ประเมินผลการพัฒนาที่มีต่อเป้าหมายร่วมกัน

6) การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 สมาชิกกลุ่มเยาวชนผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนราชธานีโอศก จำนวน 12 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ดูแลกลุ่มเยาวชนผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน 2 คน

กลุ่มที่ 3 หัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตสารคดีอิสระมืออาชีพ 1 คน

7) การประเมินผลงานจากกลุ่มผู้ผลิตสารคดีอิสระมืออาชีพ โดยกลุ่มเยาวชนฉายสารคดีที่ผลิตให้ดู เมื่อดูจบกลุ่มผู้ผลิตสารคดีอิสระมืออาชีพวิพากษ์ผลงานให้แก่กลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ที่ดูแลเยาวชน เพื่อเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาต่อยอดและเป็นข้อมูลในการวัดผลการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนของเยาวชน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการบันทึกวิดีโอและถอดเทปบันทึกเสียง

3. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถจำแนกประเด็นต่างๆ ที่พบดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนว คิด Appreciation Influence Control (AIC)

เยาวชนนำเสนอปัญหาและเป้าหมายของตนเองอย่างอิสระ ผ่านกระบวนการ AIC สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นปัญหา

1) เยาวชนไม่พอใจในผลงานของตนเอง ส่วนใหญ่ทำงานเสร็จไม่ทันเวลาและยังพัฒนาได้ไม่เพียงพอ

2) เยาวชนผลิตรายการโทรทัศน์ตามอารมณ์ของตัวเองเป็นหลักโดยไม่สนใจเวลาการออกอากาศ

3) บางครั้งไม่เห็นคุณค่าของการผลิตรายการโทรทัศน์

4) ขาดความมั่นใจในตนเอง

5) ไม่สามารถเรียบเรียงเนื้อหาออกมาเป็นรายการโทรทัศน์ได้

6) ไม่มีความรู้ในรายการที่ตนเองผลิต

เป้าหมายที่เยาวชนต้องการในการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน

- 1) มีพลังในการผลิตรายการโทรทัศน์
- 2) ผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีพลังสามารถทำให้ทีมงานและผู้ชมซาบซึ้งกับรายการที่ออกอากาศได้

3) สามารถสื่อสารในรายการโทรทัศน์ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

4) มีความรู้ในการผลิตรายการโทรทัศน์และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้

เยาวชนได้ร่วมกันเสนอกิจกรรมการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาและเข้าสู่เป้าหมาย สามารถแบ่งได้เป็น 4 ส่วน คือ

1) การพัฒนาทักษะภาคสนาม เช่น การออกถ่ายทำรายการจริงทั้งในชุมชนและนอกชุมชนตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย โดยเยาวชนมีการประชุมวางแผนก่อนการปฏิบัติงาน ทำงานร่วมกัน บันทึกประสบการณ์ที่ได้จากการทำงาน สรุปผลการทำงานร่วมกัน

2) การอบรมจากวิทยากรที่มีประสบการณ์ เยาวชนต้องการได้รับการอบรมจากผู้ผลิตสารคดีมืออาชีพที่เข้าใจความเป็นชุมชน

3) การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเยาวชน เช่น การประชุมในวาระต่างๆ ให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของเยาวชนมากกว่าการรับคำสั่งจากผู้ใหญ่

4) การเรียนรู้จากสื่ออื่น เช่น การดูภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์ หนังสือ หรือสื่ออื่นๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์

เมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามแนวทางที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม AIC สามารถวิเคราะห์ผลเป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

- 1) ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนา
- 2) วงจรของการพัฒนาทักษะภาคปฏิบัติ
- 3) ทักษะสำคัญที่ควรพัฒนา

3.2 ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนา

การพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนเกิดจากเยาวชนได้มีประสบการณ์จากการเรียนรู้แบบต่างๆ คือ การพัฒนาทักษะภาคสนาม การอบรมจากวิทยากรที่มีประสบการณ์ การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มของเยาวชนและการเรียนรู้จากสื่ออื่น ดังนี้

การพัฒนาทักษะภาคสนาม เยาวชนมีการปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์ภาคสนามรูปแบบต่างๆ ได้เรียนรู้ทักษะที่ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในห้องเรียน เป็นการพัฒนาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งที่กำหนดได้และไม่สามารถกำหนดได้ ทำให้เยาวชนมีความตื่นตัวในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เกิดประสบการณ์ที่ฝังแน่นในตัวเอง พัฒนามาตามศักยภาพ

ในการทำความเข้าใจต่างกันของแต่ละคน ทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการถ่ายทอดสดและการผลิตสารคดี

การอบรมจากวิทยากรที่มีประสบการณ์ เยาวชนทุกคนต้องการผลิตสารคดีโทรทัศน์ที่เป็นแบบของตนเอง การเรียนรู้ในสถานที่จริง ได้ผลจริง ทำให้เยาวชนได้ค้นหาความเป็นตัวตนของตนเองและชุมชน สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างสื่อกระแสหลักและสื่อที่เกิดจากความเป็นชุมชนได้ชัดเจน การที่เยาวชนได้ฝึกค้นหาความหมายของสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองทำให้เยาวชนสามารถผลิตสารคดีที่เป็นธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบของตนเอง สามารถถ่ายภาพให้ผู้ชมสัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่ต้องการสื่อมากกว่าการถ่ายภาพเฉพาะที่ตามองเห็น รวมถึงพัฒนาด้านคุณภาพของภาพในการถ่ายทำ การเรียนรู้สำคัญขอเยาวชนคือสามารถมองเห็นความหมายที่มีคุณค่าในชุมชน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และค้นหาความเป็นตัวของตัวเองและของชุมชน

การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเยาวชน การทำงานเป็นทีมของเยาวชน ทำให้สามารถหาจุดร่วมของการทำงานจากความคิดที่แตกต่างอย่างหลากหลาย รู้จักเคารพความคิดของผู้อื่น เยาวชนมีความเข้าใจการทำงานที่เป็นระบบและเข้าสู่เป้าหมายมากขึ้น โดยเฉพาะการประชุม ทำให้เยาวชนมีการพูดคุย บอกรายปัญหา หาวิธีแก้ปัญหาและเพิ่มกำลังใจให้กัน ทำให้สามารถต่อสู้กับอุปสรรคได้อย่างมีพลัง

การเรียนรู้จากสื่ออื่น เยาวชนชมภาพยนตร์เกี่ยวกับการทำงานในสถานีข่าว อย่างตั้งใจ เมื่อดูจบแต่ละคนเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ทั้งทางด้านการทำงานและหน้าที่ของนักข่าวโทรทัศน์ การสรุปช่วงแรกยังไม่เชื่อมโยงกับการผลิตรายการโทรทัศน์ของตนเอง ในช่วงหลังมีบางคนสามารถแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยง เปรียบเทียบกับการผลิตรายการโทรทัศน์ของตนเอง เยาวชนได้เรียนรู้ว่าสื่อสารมวลชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ต้องมองความจริงบนพื้นฐานความเป็นเพื่อนมนุษย์ ไม่หวังเพียงแค่ได้ข่าว แม้ว่าต้องทำงานท่ามกลางความกดดัน ดังนั้นผู้ที่ทำงานด้านนี้จึงต้องอดทน สื่อสารความจริงที่ถูกต้องและมีหลักฐานรองรับน่าเชื่อถือเพียงพอ ต้องสื่อสารที่แท้จริงมีประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคลและสังคม

3.3 วงจรของการพัฒนาทักษะภาคปฏิบัติ

วงจรของการพัฒนาทักษะภาคปฏิบัติ สรุปจากประสบการณ์ภาคสนามทั้งในชุมชนและกิจกรรมทางสังคมที่ชุมชนเข้าร่วม คือ การชุมนุมทางการเมือง การเสวนาทางวิชาการ การช่วยเหลือผู้เดือดร้อนจากอุทกภัยและถ่ายทำข่าวในสนามข่าวเดียวกันกับสื่อมวลชนอาชีพสำนักอื่น ในการแต่ละกิจกรรมของการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์เยาวชนได้มีการทำงานเป็นวงจร ดังนี้

1) การประชุมแบ่งหน้าที่การทำงาน เปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะภาคปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์ เป็นการกำหนดทิศทาง วางแผนเพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ร่วมกัน ในการวิจัยนี้ การประชุมโดยเยาวชนมีบรรยากาศแบบเป็นกันเอง สามารถพูดคุยแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ บอกปัญหาที่ตนเองพบเจอในอดีตหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน แต่ละคนมีความกระตือรือร้นในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ มีการเสนอตัวรับงานที่ตนต้องการ โดยมีผู้ใหญ่ทำหน้าที่ให้กำลังใจและเป็นທີ່ปรึกษาในส่วนที่เยาวชนต้องการความช่วยเหลือ กระบวนการนี้เยาวชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการประชุมและเกิดพลังต้องการผลิตรายการให้มีคุณภาพ ทำให้การผลิตรายการโทรทัศน์สามารถออกอากาศได้ทันเวลามากขึ้น แตกต่างจากการประชุมแบบเดิมที่เป็นเพียงการรับทราบนโยบายและผู้ใหญ่ที่ดูแลเป็นผู้กำหนดหน้าที่ให้เยาวชนนำไปปฏิบัติ ซึ่งเกิดแรงต้านจากเยาวชนอยู่เสมอ

2) ลงมือปฏิบัติ เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้จากการประชุมแบ่งหน้าที่การทำงาน เยาวชนถือว่าการได้ลงมือปฏิบัติ ลองผิดลองถูกด้วยตนเองเป็นการท้าทายความสามารถ ได้พัฒนาทักษะที่ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นในห้องเรียนสะสมเป็นประสบการณ์ของตน เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มองหาความหมายของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การฟัง การพูดซักถาม เปิดใจรับข้อมูลนำไปสู่การเรียบเรียงเป็นเนื้อหาของรายการ นอกจากนี้ยังเกิดความชำนาญในการใช้เครื่องมือมากขึ้น การพัฒนานี้จะแตกต่างกันตามศักยภาพของแต่ละคน การปฏิบัติงานของเยาวชนมักทำได้ดีในสถานการณ์เร่งด่วน และท้าทาย ทำให้กระบวนการทำงานเป็นที่มึพลังมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการถ่ายทอดสดภาคสนามนอกชุมชน และการผลิตรายการสารคดีเพื่อส่งเข้าประกวดระดับประเทศซึ่งเยาวชนไม่เคยทำมาก่อน แต่ละคนจะร่วมแรงร่วมใจกันผลักดันการทำงานจนสำเร็จ โดยภาพรวมเยาวชนเห็นคุณค่าของรายการที่ผลิตและรายการมีความเป็นธรรมชาติในการสื่อสารมากขึ้น

3) เผชิญปัญหา เยาวชนได้สัมผัสความรู้สึกของการเผชิญหน้าปัญหา แรงกดดัน ความเร่งด่วนและท้าทายความสามารถในสถานการณ์จริง เกิดแรงผลักดันให้ต้องเอาชนะปัญหาที่เกิดขึ้น

4) หาดความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม จากปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิตรายการโทรทัศน์ เยาวชนมีวิธีการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในการผลิตรายการโทรทัศน์ภาคสนามมากขึ้น เริ่มต้นจากการทดลองตามแนวคิดของตนเอง การซักถามเพื่อนและรุ่นพี่ที่ทำงานด้วยกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักข่าวสำนักข่าวอื่นด้วยวิธีการพูดคุย ฝึมองการทำงานและทดลองทำตาม การปรึกษาผู้ใหญ่ วิธีเหล่านี้ทำให้เยาวชนมีความรู้ทันต่อการแก้ปัญหาภาคสนาม ส่วนการค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือและสื่ออื่นๆ สามารถทำได้ในช่วงที่ไม่ได้อยู่ในสนามข่าวและมีเวลาว่าง

5) ตัดสินใจแก้ปัญหา เยาวชนพบว่าการพัฒนาในขั้นตอนนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ทางทฤษฎี หรือการได้รับการถ่ายทอดด้วยการสอน เป็นขั้นตอนการพิสูจน์ความถูกต้องขององค์ความรู้ที่เยาวชนมีอยู่ด้วยตัวของเยาวชนเอง สิ่งที่ได้รับการค้นพบทักษะที่ตนเองมีจริงและทักษะที่ตนเองยังขาด ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากการตัดสินใจที่ถูกต้องและผิดพลาด ทำให้เยาวชนมั่นใจในทักษะของตนเองและค้นพบทักษะที่จำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นเหตุการณ์เชิงประจักษ์ที่เยาวชนพบด้วยตนเองและแตกต่างกันในแต่ละบุคคลคน

6) สรุปลองค์ความรู้จากการปฏิบัติ หลังจากเยาวชนร่วมกันผลิตรายการโทรทัศน์จะมีการประเมินผลงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งเยาวชนถือว่าภายใต้การวิจารณ์ทำให้เห็นข้อบกพร่องของตนเองซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการพัฒนา เยาวชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ด้วยการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย ไม่ติดยึดกับความคิดเก่า ทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ นำมาใช้ให้มากที่สุดและฝึกฝนจนติดตัวเป็นแนวความคิดของตนเอง หมั่นทบทวนความสำคัญของงานที่ทำและทำหน้าที่ด้วยใจ เพราะสิ่งที่ทำด้วยใจจะเกิดผลสำเร็จที่ดีที่สุด หากมีการพัฒนาเยาวชนรุ่นต่อไปควรเริ่มจากการฝึกพื้นฐานและสร้างประสบการณ์จากการปฏิบัติในภาคสนาม ถ่ายทอดองค์ความรู้โดยรุ่นพี่และผู้ใหญ่ซึ่งจะทำให้เยาวชนได้เห็นถึงสิ่งที่ตนเองยังขาดและสิ่งที่ทำให้ทำงานไม่ได้ นำไปสู่การเรียนรู้ที่จำเป็น เยาวชนจะเข้าใจและจริงจังในเรื่องนั้นเอง การยึดยึดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่รุ่นพี่และผู้ใหญ่มีให้กับเยาวชนในตอนต้น เยาวชนรุ่นใหม่จะไม่เข้าใจหากไม่ได้พบกับสถานการณ์จริงด้วยตนเอง

ดังนั้นตัวอย่างการผลิตรายการข่าวการร่วมชุมนุมทางการเมืองกับองค์กรเครือข่ายเยาวชนคนหนึ่งอาสาที่ทำหน้าที่ถ่ายภาพการแถลงข่าวของตัวแทนชุมชนและองค์กรเครือข่ายซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของข่าว ในงานนั้นมีช่างภาพและพิธีกรมืออาชีพจำนวนมากจากหลายสำนักข่าวเบียดกันเพื่อถ่ายภาพและสัมภาษณ์ เยาวชนที่ทำหน้าที่ถ่ายภาพต้องการได้ภาพการแถลงข่าวแต่กลัวว่าหากตนเข้าไปถ่ายภาพจะถูกเบียดไปบังกล้องคนอื่นจะถือว่าเอาได้จึงทำให้เยาวชนคนนี้ได้ภาพในครั้งแรกเนื่องจากไม่กล้าเข้าไปในกลุ่มช่างภาพแต่ในเหตุการณ์การแถลงข่าวครั้งที่สองเยาวชนตัดสินใจแทรกตัวเข้าไปอยู่แนวหน้า นั่งหลบมุมไม่ให้บังกล้องคนอื่นอยู่ด้านหลังและสามารถได้ภาพข่าวมาผลิตรายการด้วยความภูมิใจ

3.4 ทักษะสำคัญในการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่เยาวชนได้รับการพัฒนา

ผลของการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะของเยาวชนเพื่อการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนคือ การเชื่อมคุณสมบัติทางจิตใจของเยาวชนชุมชนราชธานีโสภณเข้ากับการผลิตรายการโทรทัศน์ จึงเน้นการพัฒนาด้านการเข้าใจตนเองและนำความเข้าใจตนเองไปเชื่อมโยงกับทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์โดยมีการลำดับความสำคัญของทักษะ ดังนี้

1) ทักษะในการเข้าใจตนเอง เป็นการปลุกความรู้สึกขั้นแรก ทบทวนความรู้สึกที่ตนเองเข้ามาทำงานในฐานะสื่อ เข้าใจไม่ใช่เฉพาะแต่ “อะไร” (What) แต่เข้าใจด้วยว่าเราทำการสื่อสารไป “ทำไม” (Why) เมื่อเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมเข้าใจเหตุผลในการสื่อสารพวกเขาจะเริ่ม เข้าใจว่า “ประเด็น” ไม่ใช่สิ่งที่ถูกสั่งมา หรือ มอบหมายให้ทำ แต่เป็นสิ่งที่เยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างเนื้อหาและความหมาย การฝึกทักษะในการทบทวนตนเองในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผลิตนี้ มีความสำคัญอย่างมากที่จะเป็นรากฐานของคุณภาพงานที่เกิดขึ้นจากความสุข ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการการผลิต เมื่อเข้าร่วมการพัฒนาทักษะนี้เยาวชนเกิดความเข้าใจใน 2 ส่วนคือ การเข้าใจจุดยืนของรายการโทรทัศน์ที่ตนผลิตและการพัฒนาตนเองที่เกิดจากการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน จุดยืนในการผลิตสื่อโทรทัศน์ของเยาวชนคือต้องการผลิตรายการโทรทัศน์ในรูปแบบที่เป็นตัวของตนเองนำเสนอให้สังคมหันกลับมาเห็นความสำคัญของวิถีชุมชนราชธานีโอศกที่ดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่เลียนแบบการผลิตรายการแบบโทรทัศน์กระแสหลัก เยาวชนเกิดความภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีคุณค่าต่อสังคม และเยาวชนได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร ทั้งกระบวนการคิด การพูด สามารถมองเห็นความหมายของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเป็นทักษะสำคัญของชีวิต

2) ทักษะของการมีจิตใจอ่อนโยนและเปิดกว้าง ในการวิจัยครั้งนี้เยาวชนได้ การฝึกให้มีจิตใจที่เปิดต่อสิ่งต่าง ๆ และมองสิ่งต่าง ๆ อย่างเห็นอกเห็นใจ เป็นทักษะสำคัญที่ทำให้เนื้องานมีความ แท้ และ ลึก ซึ่งเป็นสองคุณสมบัติสำคัญของงานโทรทัศน์ที่ดี เมื่อได้รับการพัฒนาทักษะนี้เยาวชนมีความสนใจในการศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตและการแก้ปัญหาของชาวชุมชนราชธานีโอศกมากขึ้น ต่างจากเดิมเห็นว่าเป็นเรื่องของผู้อื่นไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง

3) ทักษะในการเห็น ศิลปะในการมอง เป็นปฐมบทของการเป็นช่างภาพที่ดี เยาวชนได้รับการฝึกการมองควบคู่กับการฝึกเทคนิคการถ่ายภาพวิดีโอ เทคนิคนั้นถูกลดความสำคัญให้เป็นเพียงเครื่องมือในการบันทึก มากกว่าเป็นศูนย์กลางของการผลิต ก่อนหน้าการพัฒนาทักษะการมองเยาวชนมองเห็นภาพเหตุการณ์รอบข้างที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นเรื่องธรรมดาไม่น่าสนใจเนื่องจากได้พบเห็นเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การถ่ายภาพจึงเป็นเพียงการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้ภาพประกอบรายการโทรทัศน์เท่านั้นแต่ยังไม่รู้สึกถึงความหมายของภาพที่ตนถ่าย เมื่อได้รับการพัฒนา เยาวชนพบว่าตนเองเห็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนมีความหมายมากขึ้น การถ่ายภาพเกิดจากความรู้สึกที่ต้องการถ่ายทอดความหมายของเหตุการณ์ นั้น ทำให้เกิดขึ้นถ่ายภาพด้วยวิธีที่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมการพัฒนาทักษะและได้ภาพถ่ายที่สื่อความหมายได้ชัดเจนมากขึ้น

4) ทักษะในการฟัง เยาวชนได้รับการฝึกให้ฟังโดยใช้การเล่นบทบาทสมมุติเพื่อทำให้การรับฟังเป็นเครื่องมือหลักในการรับข้อมูลที่บุคคลรอบด้านจะเล่าให้ฟัง เยาวชนได้พบว่าการฝึกทักษะการฟังทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ที่จะเอาชนะใจตนเอง โดยการยอมรับ

ความคิดของผู้อื่น ไม่ยึดติดกับความคิดเก่าและเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้มีข้อมูลในการผลิต รายการโทรทัศน์มากขึ้น

5) ฝึกการพูด การใช้เสียง และ การบรรยาย การฝึกทักษะในกลุ่มทักษะนี้ เน้น การหาเนื้อหามากกว่ารูปแบบ ในช่วงต้นเยาวชนจะมีความรู้สึกที่ต้อง “แสดง” โดยยึดถือ รูปแบบ เป็นเนื้อหาของกรรายงาน แต่เมื่อเยาวชนได้ปล่อยความรู้สึกว่าตนเองต้องแสดงมาสู่การสื่อสารเล่าเรื่องสู่เพื่อนมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ผู้ชม ผู้ฟัง ความตึงเครียดในเส้นเสียง และ ร่างกาย อันเป็นผลพวงมาจากการแสดง ได้ลดหายไป ความแท้และตัวตนของนักสื่อสาร ได้เข้ามาแทนที่ ทำให้การสื่อสารผ่านหน้ากล้องดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ ผลปรากฏว่า เยาวชนสามารถสื่อสารความเป็นตัวของตัวเองออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่ติดกับรูปแบบการพูดที่เลียนแบบรายการโทรทัศน์กระแสหลัก เป็นผลทำให้ได้รับรางวัลพิธีการยอดเยี่ยมจากการประกวดสารคดีเยาวชนระดับประเทศ

6) ทักษะในการเข้าใจสัมพันธ์ภาพของตนเองกับสิ่งแวดล้อม ภาพที่ตนถ่าย บุคคลที่ตนสัมภาษณ์ และผู้รับชมข่าวสารของเรา เยาวชนที่เข้าทำการอบรม ได้รับการถ่ายทอด และฝึกหัดให้เข้าใจว่าท้ายที่สุดเราสื่อสารต่อเพื่อนมนุษย์ที่จะเป็นผู้รับข่าวสาร เทคโนโลยี เครื่องมือ และทักษะในเชิงช่างทั้งหมดมีหน้าที่รับใช้กระบวนการนี้ การฝึกการถ่ายทอดข้อมูลผ่านโครงสร้างของเรื่อง เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจการถ่ายทอดความหมายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้การอบรมยังให้ความสำคัญต่อขั้นตอน การผลิตที่มี มารยาท และ สุจริต มีความตั้งใจ วางตัวในฐานะส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนไปทำการถ่ายทำ ด้วยความ นอบน้อมและถ่อมตัว โดยเน้นย้ำว่า ผลผลิต และ ขั้นตอนการผลิตมีความสำคัญไม่แพ้กัน ซึ่งให้เห็นความแตกต่างของกระบวนการผลิตที่เร่งผลผลิต ของระบบทุนนิยม ที่หักหาญเพื่อให้ได้ผลผลิต และกระบวนการผลิตที่ไม่เร่งผลผลิต มีความเป็นธรรมชาติ และ เสริมสร้างความเข้าใจ จากการเข้าร่วมการพัฒนาทักษะ เยาวชนได้ค้นพบว่า การผลิตรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะสารคดีคุณภาพไม่ได้เริ่มต้นในห้องตัดต่อ แต่เริ่มตั้งแต่การคิดวางโครงเรื่องจากใจที่สัมผัสกับเหตุการณ์แล้วต้องการถ่ายทอดออกมาให้ผู้ชมรับทราบ ถ่ายภาพโดยมองหาพลังจากธรรมชาติของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การสัมผัสให้พบถึงความรู้สึกที่มองไม่เห็น และไม่เคยมองมาก่อน เพื่อสื่อความหมายในชุมชน การตัดต่อโดยร้อยเรื่องจากความประทับใจ ไม่ใช่ทำตัวเองเป็นผู้แสดงแต่เป็นผู้เรียบเรียงเรื่องราวถ่ายทอดอย่างเป็นธรรมชาติที่มีจุดมุ่งหมาย ให้คนดูประเมินค่าตัดสินเอง

ทักษะสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนา คือ การเข้าใจตนเอง ทักษะการเปิดใจ ศิลปะในการมอง ทักษะในการฟัง การพูดและการใช้เสียง การเข้าใจสัมพันธ์ภาพระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลและอื่นๆ ทักษะเหล่านี้เยาวชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจและยอมรับในแนวความคิดของแต่ละทักษะ แต่ในทางปฏิบัติเยาวชนแต่ละคนสามารถในการปฏิบัติได้มากน้อยต่างกันและยังต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 รูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชนชุมชนชนบทอำเภอโคก

ส่วนที่ 1 ประสพการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนา		
ประสพการณ์การเรียนรู้	ลักษณะเฉพาะ	ความสอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน
การพัฒนาทักษะภาคสนาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงพัฒนาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 2. ไม่สามารถกำหนดรูปแบบ 3. เยาวชนต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 4. ได้เรียนรู้ทักษะที่ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในห้องเรียน 5. เกิดประสพการณ์ที่ฝังแน่น 	ประสพการณ์ตรงที่มีความท้าทาย เกิดความกระตือรือร้น สำนวจทดลอง แก้ปัญหาต่างๆ ตามความถนัด เลือกตัดสินใจด้วยตนเอง
การอบรมจากวิทยากรที่มีประสพการณ์	พัฒนาด้านความเข้าใจและแนวคิดการผลิต	ต้องการกำลังใจ การชี้แนะด้วยเหตุผลและแรงบันดาลใจ
การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสพการณ์จากกลุ่มเยาวชนในวัยเดียวกัน	พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจากประสพการณ์คล้ายคลึงกัน	ได้รับการยอมรับความคิดเห็นและการยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่ม
การเรียนรู้จากรุ่นพี่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ถ่ายทอดจากเยาวชนที่มีประสพการณ์มากไปสู่เยาวชนที่มีประสพการณ์น้อย 2. เรียนรู้จากทำงานร่วมกัน 	การถ่ายทอดจากรุ่นพี่แสดงถึงการได้รับการยอมรับจากรุ่นพี่
การเรียนรู้จากนักข่าวอาชีพ	วิพากษ์ สังเกตการทำงานและทดลองทำตาม	มีจินตนาการเกี่ยวกับอาชีพ สื่อสารมวลชน เกิดแรงจูงใจเชื่อมั่นในอุดมการณ์ ปรัชญาของสื่อมวลชน

ตารางที่ 1 (ต่อ) รูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่สอดคล้องกับ ธรรมชาติของเยาวชนชุมชนราชธานีอโศก

การเรียนรู้จากสื่ออื่นเช่น ภาพยนตร์ หนังสือ บันทึก	1. ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่ง ความรู้ต่างๆ 2. เปรียบเทียบความรู้กับการ ผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชน	ค้นหา เรียนรู้รูปแบบที่ตนเอง ต้องการ
ประชุมวางแผนการพัฒนาร่วม กันระหว่างเยาวชนกับผู้ใหญ่	1. เยาวชนปรึกษาผู้ใหญ่ 2. ผู้ใหญ่ให้คำแนะนำ ดูแลเอาใจ ใส่ และให้กำลังใจ	ต้องการการยอมรับ กำลังใจและการ ชี้แนะด้วยเหตุผลจากผู้ใหญ่

ส่วนที่ 2. วงจรของการพัฒนาทักษะภาคปฏิบัติ มีดังนี้

1. การประชุมแบ่งหน้าที่การทำงาน
2. ลงมือปฏิบัติ
3. เฝ้าดูปัญหา
4. หาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม
5. ตัดสินใจแก้ปัญหา
6. สรุปลองค์ความรู้จากการปฏิบัติ

ส่วนที่ 3. ทักษะสำคัญที่ควรพัฒนา มีดังนี้

1. ทักษะการเข้าใจตนเอง
2. ทักษะของการมีจิตใจอ่อนโยนและเปิดกว้าง
3. ทักษะในการเห็น ศิลปะในการมอง
4. ทักษะในการฟัง
5. ฝึกรับฟัง การใช้เสียงและการบรรยาย
6. ทักษะการเข้าใจความสัมพันธ์ภาพของตนเองกับสิ่งแวดล้อม ภาพที่ตนถ่าย บุคคลที่ตนสัมภาษณ์และ
ผู้รับชมข่าวสารของเรา

3.5 ผลการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์

เยาวชนเข้าใจการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนมากขึ้น ค้นพบแนวทางการสื่อสารใน
รูปแบบของโทรทัศน์ชุมชนราชธานีอโศก คือ เป็นธรรมชาติ เรียบง่ายและงดงาม ไม่ต้องทำ
ตามแบบพิธีรีตอง เพราะโทรทัศน์ชุมชนไม่ใช่ระบบทุนนิยม แต่เป็นระบบนิยมการเสียสละ ช่วย
ให้เข้าใจอัตลักษณ์ของตนจากผลงานที่ผลิตออกมา

กิจกรรมที่พาเข้าสู่เป้าหมายการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ตั้งร่วมกัน
คือ การอบรมพัฒนาทักษะภาคสนาม การอบรมจากวิทยากรที่มีประสบการณ์ การพูดคุย
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเยาวชน ทำให้เข้าใจการทำงาน เป็นระบบและเข้าสู่เป้าหมาย
มากขึ้น

มีทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยเหลือและมีความสามัคคีดีขึ้น และได้พูดคุยเปิดใจกันในที่ทำงาน รู้จักปรึกษาผู้ใหญ่มากขึ้นและรับฟังปัญหาจากเพื่อนด้วยความเต็มใจ ได้เปิดใจมองเห็นคุณค่าของเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้คุณภาพงานพัฒนามากยิ่งขึ้น ส่วนการเรียนรู้จากสื่ออื่นสามารถช่วยเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตรายการโทรทัศน์ภาคทฤษฎีแต่มีผลในการพัฒนาน้อย

เยาวชนพบว่า ความสามารถที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะ คือความชัดเจนในแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์ ทักษะการพูด การอ่าน การเขียน การคิด การหาความหมายและการสะท้อนมุมมองจากสิ่งรอบตัว เทคนิคการทำและ การตัดต่อ สมารถในการทำงาน ความกล้าตัดสินใจและมีความรับผิดชอบมากขึ้น การที่ผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตลอดกระบวนการตั้งแต่การประชุมแบ่งหน้าที่ ลงมือปฏิบัติ เฝ้าปัญหา หาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม ตัดสินใจแก้ปัญหา สรุปลองความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ร่วมฟังความคิดเห็นทำให้เยาวชนได้เปิดใจรับการพัฒนาและทำให้พัฒนาของเยาวชนมีประสิทธิภาพมากกว่าก่อนทำการวิจัย

ผู้ใหญ่ที่ดูแลพบว่า เยาวชนสามารถผลิตงานที่มีคุณค่าได้ดีมากขึ้น ผลงานที่ออกมา มีมิติที่ครอบคลุมมากขึ้น นำอัตลักษณ์ในตัวมาสื่อได้มากขึ้น เมื่อเกิดความมั่นใจในตนเอง เยาวชนจะเป็นฝ่ายเสนอตัวเข้าทำงานมากกว่าเป็นฝ่ายรอรับงานเหมือนก่อนหน้านี

การประเมินคุณภาพงานจากผู้ผลิตสารคดีอิสระมืออาชีพ โดยภาพรวมถือว่าพัฒนามากขึ้น มีการก้าวกระโดดขององค์ความรู้ ในวัยนี้ถือว่าทำได้ดีมากทั้งในเชิงเทคนิค วิธีการเล่าเรื่อง การถ่ายภาพ แต่ต้องเรียนรู้ให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น มีผลงานที่ไม่ลอกเลียนแบบใคร มีข้อสังเกตคือ อธิบายน้อย ดนตรีดีแต่ไม่ควรมากเกินไป ภาพสวยขึ้นจากเดิม

ผลการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนี้สามารถนำเยาวชนเข้าสู่เป้าหมายที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาการผลิตรายการโทรทัศน์ของเยาวชน ชุมชนราชธานีโอศกได้ทั้งทางด้านเทคนิคเนื้อหาและเวลาในการผลิตรายการ ส่งผลให้คุณภาพของรายการโทรทัศน์ที่ผลิตโดยเยาวชนมีคุณภาพมากขึ้น

3.6 การอภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนของเยาวชนชุมชนราชธานีโอศก สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2541) และแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) คือ การพัฒนาด้วยกิจกรรมที่บูรณาการชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลากรด้านต่าง ๆ และเทคโนโลยี สร้างประสบการณ์แก่เยาวชนด้วยการปฏิบัติจริงโดยไม่กำหนดเวลาตายตัว ยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้มีเวลาเพียงพอในการค้นพบคุณค่าของตนเองและสิ่งรอบข้าง เกิดความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบ มีอิสระ

ในการแสดงความคิดเห็น มีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ใหญ่อส่งผลให้เยาวชนพัฒนาขึ้นทั้งด้านทักษะ เจตคติ และวิธีการคิด

การพัฒนาทักษะเยาวชนเน้นการลงมือทำงานด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอทั้งรายบุคคล และการทำงานเป็นทีม ทำให้เยาวชนมีการเรียนรู้เป็นวงจรต่อเนื่องบนพื้นฐานประสบการณ์ ปรับเปลี่ยนความรู้เดิมที่ขัดแย้งประสบการณ์ใหม่และขยายประสบการณ์เดิมบูรณาการกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อม ถือว่าประสบการณ์ทุกรูปแบบเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีค่า (Dewey, 1974 ; Kolb, 1984 ; ทิศนา แคมมณี, 2545 ; กษมา วุฒิสารวิวัฒนา, 2548)

การเปิดใจยอมรับการพัฒนา การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับธรรมชาติของช่วงวัย การสร้างความมั่นใจในวิถีชุมชนและการผลิตรายการตามวิถีธรรมชาติของชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนซึ่งเยาวชนจะสามารถพัฒนาได้ต่อเนื่องด้วยตนเองต่อไป

รูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน

รูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน มีส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ รูปแบบการจัดประสบการณ์ วงจรการพัฒนาและทักษะสำคัญในการพัฒนาเยาวชน สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปรูปแบบการพัฒนาทักษะในการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน

รูปแบบการจัดประสบการณ์	วงจรการพัฒนาทักษะ	ทักษะสำคัญในการพัฒนาเยาวชน
<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาทักษะภาคสนาม 2. การอบรมจากวิทยากรที่มีประสบการณ์ 3. การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเยาวชน 4. การเรียนรู้จากนักข่าวอาชีพสำนักอื่น 5. การเรียนรู้จากสื่ออื่น 6. การประชุมวางแผนการพัฒนาร่วมกันระหว่างเยาวชนกับผู้ใหญ่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมแบ่งหน้าที่การทำงาน 2. ลงมือปฏิบัติ 3. เฝ้าจับปัญหา 4. หาคำรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม 5. ตัดสินใจแก้ปัญหา 6. สรุปองค์ความรู้จากการทำงานปฏิบัติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าใจตนเอง 2. การมีจิตใจอ่อนโยนและเปิดกว้าง 3. การเห็น ศิลปะในการมอง 4. การฟัง 5. การพูด การใช้เสียงและการบรรยาย 6. การเข้าใจสัมพันธ์ภาพของตนเองกับสิ่งแวดล้อม

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุป

การพัฒนาทักษะการผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชนชุมชนราชธานีคือคือการให้อิสระทางความคิด เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ตั้งแต่การระดมความคิดเห็นกำหนดเป้าหมาย ลงมือปฏิบัติ เผชิญปัญหา หาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม ตัดสินใจแก้ปัญหาและสรุปองค์ความรู้จากการปฏิบัติ เยาวชนมีโอกาเรียนรู้จากประสบการณ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้เกิดทักษะสำคัญในการผลิตรายการโทรทัศน์ คือ การเข้าใจตนเอง การมีจิตใจอ่อนโยนและเปิดกว้าง ศิลปะในการมอง การฟัง การพูด การใช้เสียงและการบรรยาย การเข้าใจสัมพันธ์ภาพของตนเองกับสิ่งแวดล้อม ภาพที่ตนถ่ายบุคคลที่ตนสัมภาษณ์และผู้รับชมข่าวสาร โดยผู้ใหญ่ที่ดูแลทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ อยู่เคียงข้างและเข้าใจความแปรปรวนในอารมณ์ซึ่งเป็นธรรมชาติของเยาวชน

4.2 ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาที่เกิดจากความเข้าใจธรรมชาติของเยาวชนว่าเป็นวัยที่มีพลังสร้างสรรค์ อยากลอง ต้องการการยอมรับความคิดเห็นของตนจากครอบครัว จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงความคิด การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มบุคคล เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันจากรุ่นสู่รุ่น มีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

แนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเยาวชนคือ การพัฒนาด้วยกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มีความท้าทาย โดยผู้ใหญ่ให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การดำเนินงาน การประเมินผลและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้เยาวชน ได้แสดงศักยภาพของตนเอง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ จากวัยเดียวกันและ จากผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ ถือเป็นแบบฝึกหัดให้เยาวชนมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและมีคุณค่าต่อชุมชน

ประสิทธิภาพของการพัฒนามีความสัมพันธ์กับการเปิดใจยอมรับของเยาวชน ในช่วงวัยนี้จะมีความเกียจคร้านและความเบื่อหน่ายเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หากเข้าใจและมีวิธีที่เหมาะสมจะช่วยลดแรงต้านจากเยาวชนให้น้อยลง

การผลิตรายการโทรทัศน์ชุมชนโดยเยาวชน เป็นเวทีการเรียนรู้เรื่องราวชุมชนท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม แนวคิดและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเยาวชนทำหน้าที่ ดังนี้

- 1) สื่อสารอัตลักษณ์ เรื่องราวความเป็นไปของชุมชนสู่สังคมจากมุมมองของเยาวชน
- 2) ร่วมค้นหาปัญหา แสดงความรู้สึก วิเคราะห์และแสวงหาทางออก สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาของชุมชน
- 3) สืบค้น รวบรวมภูมิปัญญาชุมชนเพื่อเผยแพร่สู่สังคม

การพัฒนาเยาวชนในการผลิตรายการโทรทัศน์ ชุมชนสามารถจัดขึ้นได้โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเองเป็นหลักและอาจเสริมด้วยการเชิญวิทยากรภายนอกมาเพิ่มเติมส่วนที่ชุมชนขาด

4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในอนาคต ควรคำนึงถึงกระบวนการเปิดใจรับการพัฒนาเป็นปัจจัยสำคัญ และยอมรับว่าความเกียจคร้าน ความเบื่อหน่ายเป็นธรรมชาติของเยาวชน

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดใจยอมรับการพัฒนาของเยาวชนรวมถึงการเปรียบเทียบทักษะและคุณภาพของผลงานหลังจากเยาวชนเข้าใจตนเองและเปิดใจ

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความเกียจคร้านของเยาวชนเพื่อการพัฒนาตนเอง

5. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง การพัฒนาทักษะการผลิตโทรทัศน์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับธรรมชาติของเยาวชน ชุมชนราชธานีอโศก ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.อินทิรา ซาฮิรี และ ผศ.ดร.วันเพ็ญ ติระจินดา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาดูแลมาตลอด

6. เอกสารอ้างอิง

กษมา ฐิติสารวัฒนา. 2548. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกศินี จุฑาวิจิตร. 2548. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ทิตนา แชมมณี. 2545. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปารีชาติ สถาปัตตานนท์ และคณะ. 2549. การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนจากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์. 2549. **พัฒนาการมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลินี จุฑาปะมา. 2549. **เอกสารคำสอนรายวิชาจิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น**. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ลัดดาวัลย์ อินทจักร. 2550. **กระบวนการดำเนินงานโทรทัศน์ชุมชน บ้านนอกทีวี**.
เชียงใหม่: คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2 วัยรุ่น-วัยสูงอายุ**.
พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554. **ผลการสำรวจสื่อมวลชน (วิทยุและโทรทัศน์) พ.ศ. 2551**,
http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-1-9.html. 21 มีนาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. **แผนการพัฒนาระดับและเยาวชนแห่งชาติ ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2540 – 2544**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2552. **การวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- Kolb, D.A. 1984. **Experiential learning: experience as the source of learning and development**. USA: Prentice Hall.
- Dewey, J.F. 1974. **On Education : Selected Writing by John Dewey**. Chicago: University of Chicago Press.